

Голас Радзімы

№ 48 (1514)
1 снежня 1977 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 22-і
Цана 2 кап.

ДЭМАКРАТЫЯ НА КАРЫСЦЬ УСІХ І КОЖНАГА

[«Гэта і ёсць
шлях Кастрычніка»]

стар. 2

ІХ ЖЫЦЦЕ НЕПАРЫЎНА ЗВЯЗАНА З РАДЗІМАЙ

[«Чым вымяраецца
шчасце!»]

стар. 4

ШТО ЦІКАВІЦЬ ЗАМЕЖНАГА ТУРЫСТА!

[«Ничего,
кроме правды»]

стар. 6

Па-восеньску шчодро была расквечана Беларусь афішамі Усесаюзнага фестывалю мастацтваў. Стылізаваны бярозавы лісточак з дзвюма ноткамі або лірай — эмблема свята — прысутнічаў на аб'явах, запрашальных білетах, штодзень адкрываў падборкі матэрыялаў у рэспубліканскіх газетах, вабіў глядачоў да тэлеэкрана. Чацвёрты раз праводзілася «Беларуская музычная восень». На працягу дзесяці дзён — з 14 па 24 лістапада — у канцэртных залах гарадоў і на сельскіх сцэнах выступалі майстры мастацтваў амаль з усіх рэспублік Краіны Саветаў і з сацыялістычных краін. [Працяг гаворкі пра свята — на 7-й старонцы — «Спасцігнуць душу народа»].

НА ЗДЫМКУ: адна з 1 500 удзельнікаў «Беларускай музычнай восені» — салістка народнага хору БССР Марыя КАНОПЛІЧ.
Фота Я. КАЗЮЛІ.

ЧЫМ ВЫМЯРАЕЦЦА ШЧАСЦЕ?

Напярэдадні свята Вялікага Кастрычніка ў Мінску гасціла група нашых суайчыннікаў, актывістаў прагрэсіўных патрыятычных арганізацый з Бельгіі і Аўстрыі. Вера ВАСІЛЬЕВА, старшыня аддзела Саюза савецкіх грамадзян у Бельгіі з горада Шарлеруа і Ганна ЕЛЕНІК, якая прадстаўляла таварыства «Радзіма», што ў Вене, падзяліліся сваімі ўражаннямі з журналістам Уладзімірам МЯЛЕШКАМ.

Абедзве жанчыны — упершыню ў Мінску. Таму гаворка адразу ж заходзіць пра наш горад.

— Нас тут так добра сустралі, — гаворыць Вера Васільева. — Мы пераканаліся, што ў Мінску жывуць шчырыя, добрадушныя людзі.

Яе падтрымлівае Ганна Еленік:

— Я Мінска ніколі раней не бачыла, а мая дачка тут пабывала ўжо. І калі стала вядома, што ад нашага таварыства паеду я і што ў маршрут нашай групы ўваходзіць сталіца Беларусі, дачка вельмі ўзрадавалася: «Мамачка, ты едзеш у Савецкі Саюз! Убачыш, якія там чудовыя, дружалюбныя людзі». Цяпер і я пераканалася, што мая дзяўчынка не памылялася. Мінск уражвае сваёй маладосцю і ўсім тым, што ёй спадарожнічае: і гатоўнасцю падзяліцца з кожным сваёй радасцю, і навізнай, і бесперапынным рухам наперад. Мы бачылі шмат новых мікрараёнаў. Нам спадабалася іх планироўка, архітэктура. А цэнтр горада я ўжо і раней крыху ведала — дачка прывезла шмат фатаграфій, паштовак з відамі горада.

Дзяўчынка Ганны Ягораўны некалькі гадоў назад адпачывала ў піянерскім лагера пад Мінскам, куды кожнае лета па запрашэнню Беларускага таварыства «Радзіма» прыязджаюць дзеці нашых землякоў з розных краін. Якраз сёлета ў нас разам з канадскімі дзецьмі адпачывалі хлопчыкі і дзяўчынкі з Аўстрыі. А летась у «Зялёны Бор» прыязджалі госці з Бельгіі.

— З якімі добрымі ўражаннямі вярнуліся яны дадому, — успамінае Вера Аляксандраўна. — І расказвалі, расказвалі... І сваім бацькам, і сябрам-белгіяцам. Дзіцячае ўспрыняцце, як правіла, непасрэднае і шчырае, і таму расказы іх праўдзівыя.

Дзеці... Іх сённяшні дзень, іх будучае... Для маіх субяседніц — гэта не проста тэма, на якую жанчыны могуць гаварыць бясконца. Ганна Еленік паказвае фатаграфію свайго дзесяцігадовага ўнука Сашы. Пазалетась яна прывезла хлопчыка ў Савецкі Саюз, на сваю Радзіму. Хвалявалася: «Ці спадабаецца яму?» І як жа радавалася, калі убачыла, што яе Саша — не адзін, што ў яго тут з'явілася шмат сяброў.

Гэтай немаладой ужо жанчыне давалося перажыць у час мінулай вайны страшэнныя катаванні ў нямецкіх турмах, і пасля вайны лёс наканаваў ёй жыць удалечыні ад таго адзінага, самага дарагога ў свеце месца, што завецца Радзімай. І я добра разумею, аб чым думала Ганна Ягораўна, калі гаварыла аб дружбе дзяцей.

Яшчэ дзёмуць у свеце злыя ветры. Гэта, праўда, ужо не тыя сцюдзёныя бураны «халоднай вайны», што зусім нядаўна пранізвалі нашу планету. Але і сёння сёй-той на Захадзе ўздымае вецер, каб пашкодзіць справе ўзаемаразумення.

Калі я выказаў сваю думку ўголос, Васільева сумна зазначыла:

— Так, ёсць там яшчэ такія. Цяпер яны вядуць крыкліваю кампанію аб «парушэннях» правоў чалавека ў СССР.

Мы ж бачым, што ў Савецкім Саюзе людзі жывуць свабодна, карыстаюцца ўсімі правамі. Гэта — правы на працу і адпачынак, на выбар прафесіі і бясплатную адукацыю, на павышэнне працоўнай кваліфікацыі і авалоданне новымі спецыяльнасцямі. Права савецкіх грамадзян на ахову здароўя гарантуецца не толькі бясплатнай медыцынскай дапамогай, але і асаблівым клопам аб здароўі падростаючага пакалення, забаронай дзіцячай працы, матэрыяльным забеспячэннем у выпадку хваробы.

— У Бельгіі, — працягвае наша зямлячка, — гэтыя правы не гарантваны. Ды і як можна іх забяспечыць, калі ў краіне беспрацоўе, інфляцыя. І так не толькі ў Бельгіі.

— У апошні час за мяжой значна ўзрастае цікавасць да нашай Радзімы, — дзялілася думкамі Ганна Еленік. — Людзі хоць і не адразу, а ўсё ж пазнаюць праўду аб Савецкай краіне. Яны, натуральна, задумваюцца, чаму ў СССР няма інфляцыі, чаму няма беспрацоўя. Тут іх і стараюцца збіць з панталыку, падсоўваюць розныя «дэсідэнтаў», наладжваюць кампаніі ў абарону «іншадумцаў».

— Нам пашчасціла, — гаварыла далей зямлячка, — наведаць Радзіму ў той час, калі тут была прынята новая Канстытуцыя. Яна яшчэ больш пашырыла правы і свабоды савецкіх людзей. І ў тым, што гэта сапраўды так, мы мелі магчымасць пераканацца, калі сустраліся і гутарылі з рабочымі, служачымі, калі назіралі ваша жывіць. Мяне асабліва ўразіла спакойная ўпэўненасць савецкіх людзей. Гэта і не дзіўна, калі ўлічыць, што моладзь тут мае добрыя перспектывы, а людзі пажылыя — забяспечаную старасць.

Мяне ж, па праўдзе сказаць, прыемна здзівіла тое, як добра ведаюць нашы госці савецкую рэчаіснасць. Вера Аляксандраўна, напрыклад, разважаючы аб палітычнай аснове дзяржавы, гаварыла аб рабоце Саветаў народных дэпутатаў у нашай краіне, аб тым, што кожны грамадзянін можа ўдзельнічаць у кіраванні дзяржаўнымі і грамадскімі справамі. Пры гэтым яна прыводзіла лічбы, цікавыя асабістыя назіранні.

...І Вера Васільева, і Ганна Еленік разам са сваімі сябрамі па групе ўжо вярнуліся дадому. Радасць спаткання з Радзімай змянілася радасцю сустрэч з роднымі і блізкімі. Ганна Ягораўна з дачкой разглядаюць новыя здымкі, прыгадваць знаёмыя куткі Мінска: вакзал, плошчу імя Леніна, Ленінскі праспект...

А Вера Аляксандраўна, бадай, і дома не затрымалася — трэба ж было рыхтавацца да святкавання юбілею Вялікага Кастрычніка, правесці мерапрыемствы ў сваім адзеле, потым, як і планавалася, 12 лістапада прадстаўляць аддзел Шарлеруа на агульных урачыстасцях у Бруселі.

Звычайныя людзі. Са сваімі штодзённымі клопамі. І са сваім вымярэннем шчасця, якое ў іх сэрцах назаўсёды і непарыўна звязана з любай Радзімай.

Больш як 200 тысяч розных дакументаў і матэрыялаў налічваецца ў экспазіцыі і фондах Дзяржаўнага музея Беларускай ССР. Праходзячы па яго залах, наведвальнікі знаёмяцца з гісторыяй развіцця рабочага руху і распаўсюджаннем марксізму на тэрыторыі Беларусі ў другой палавіне XIX — пачатку XX стагоддзяў, барацьбы ленінскай партыі і працоўнага народа за перамогу Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. НА ЗДЫМКУ: супрацоўнікі музея адбіраюць матэрыялы для выстаўкі.

Што? * Як? * Чаму?

Як вядома, нядаўна ў нашай краіне быў зацверджаны Асноўны Закон — Канстытуцыя СССР. Грамадскасць усю гэтае свечу з цікавасцю сачыла за тым, як прымаўся гэты дакумент: у яго стварэнні прынялі ўдзел мільёны грамадзян. У сувязі з гэтым некаторыя нашы чытачы пытаюцца, як у СССР складаецца

СІСТЭМА ЗАКАНАДАЎСТВА

Шырокі ўдзел радавых грамадзян у стварэнні новай Канстытуцыі СССР — не выключэнне. Савецкая заканадаўчая сістэма наогул адрозніваецца ад сістэмы заканадаўства капіталістычных краін сваёй сапраўднай дэмакратычнасцю. У артыкуле 113 Канстытуцыі СССР адзначана, што заканадаўчай ініцыятывай у нашай краіне карыстаюцца Вярхоўныя Саветы СССР і саюзных рэспублік, Прэзідыум Вярхоўнага Савета, Савет Міністраў, дэпутаты і дэпутаткі камісіі, грамадскія арганізацыі. Асабліва роля ў галіне заканадаўчай ініцыятывы належыць Кампартыі, яе Цэнтральнаму Камітэту, таму што КПСС з'яўляецца кіруючай і накіроўваючай сілай нашага грамадства.

Усе пералічаныя органы і асобы могуць паставіць перад вышэйшым органам нашай улады — Вярхоўным Саветам пытанні аб абмеркаванні і прыняцці таго ці іншага закона. А ці будзе разгледжана заканадаўчая прапанова, калі яна паступіць, напрыклад, ад якога-небудзь ведамства ці ўстановы, інстытута ці нават асобнага грамадзяніна? Безумоўна, будзе. Бо ленінскія дэмакратычныя нормы нашага жыцця заснаваны на ўдзеле шырокіх народных мас і грамадскіх арганізацый ва ўсіх дзяржаўных справах. Усе прапановы, што паступаюць у Вярхоўны Савет і яго Прэзідыум, уважліва разглядаюцца і вывучаюцца.

У далейшым працэсе дапрацоўкі праекта закона асаблівае значэнне мае грамадскасць. Праекты заканадаўчых актаў, якія звычайна змяшчаюцца ў друку, абмяркоўваюцца на сходах грамадзян у працоўных калектывах, што, як гэта было і ў выпадку з Канстытуцыяй, дазваляе найбольш поўна выявіць волю народа і ўлічыць яе пры прыняцці закона.

Часам двадоўзіцца чужы пытанне аб тым, як у СССР спалучаюцца агульнасаюзная і рэспубліканская заканадаўствы. Беларуская ССР, з'яўляючыся суверэннай рэспублікай, мае ўласнае заканадаўства, якое рэгулюе ўсе галіны дзяржаўнага, гаспадарчага і сацыяльна-культурнага будаўніцтва. Згодна з артыкулам 23 Канстытуцыі БССР, адзіным заканадаўчым органам рэспублікі з'яўляецца Вярхоўны Савет БССР. І любы закон на тэрыторыі Беларусі набывае сілу толькі пасля таго, як за яго на чарговай сесіі прагаласуюць дэпутаты гэтага органа.

Аднак савецкае заканадаўства ўяўляе сабой адзіную сістэму, у якой агульнасаюзныя і рэспубліканскія нарматыўныя акты знаходзяцца паміж сабой у арганічнай сувязі. Гэта надзвычай карыснае і патрэбнае адзінства забяспечваецца тым, што на многіх пытаннях Вярхоўны Савет СССР прымае Асновы агульнасаюзнага і рэспубліканскага заканадаўства. У іх утрымліваюцца прынцыповыя палажэнні адпаведных галін права. Такія палажэнні ствараюць юрыдычную базу для пабудовы і развіцця рэспубліканскага заканадаўства — кодэксаў і законаў. Асновы не толькі прадугледжваюць, але і гарантуюць улік спецыфічных асаблівасцей кожнай саюзнай рэспублікі.

Возьмем, напрыклад, Крымінальны кодэкс Беларускай ССР. У асаблівай частцы яго змешчаны пералік крымінальна пакаранальных дзеянняў, дадзены нормы агульнасаюзнага законаў, што вызначаюць адказнасць за дзяржаўныя, воінскія і іншыя злачынствы, накіраваныя супраць інтарэсаў СССР. Устаноўленне ж крымінальнай адказнасці за ўсе іншыя злачынствы — супраць сацыялістычнай уласнасці і асабістай уласнасці грамадзян, супраць жыцця, здароўя, свабоды і годнасці асобы, палітычных, працоўных, жыллёвых і іншых правоў грамадзян — адносіцца да кампетэнцыі рэспублікі. Таму ў Крымінальным кодэксе БССР ёсць нямала адрозненняў ад адпаведных кодэксаў іншых саюзных рэспублік. Так, у нашай рэспубліцы няма адказнасці за злачынствы, народжаныя перажыткамі мясцовых звычаяў, з'яўляюцца норма, якая прадугледжвае адказнасць за знішчэнне або пашкоджанне маёмасці грамадзян у выніку неасцярожнага абыходжання з агнём...

Дзеючая сістэма заканадаўства Беларускай ССР, як гэтага і патрабуюць нормы сацыялістычнага жыцця, увесь час удасканальваецца. Так, напрыклад, толькі за апошнія гады ў адпаведнасць з Асновамі Заканадаўства СССР прынята 10 рэспубліканскіх кодэксаў. У іх ліку Кодэкс законаў аб працы, аб шлюбе і сям'і, аб нетрахах, Грамадзянскі, Зямельны, Водны, Крымінальны, Папраўчапрацоўны, Крымінальна-працэсуальны і Грамадзянскі працэсуальны кодэкс.

Вызначаючы характар гэтых і іншых савецкіх законаў, трэба падкрэсліць, што ўсе яны выказваюць волю народа, служаць інтарэсам кожнага грамадзяніна, а не асобным групам ці класам. У гэтым прынцыповае адрозненне сацыялістычнага заканадаўства ад буржуазнага, якое служыць карыслівым інтарэсам правячага класа.

за мяжой і дома

ПРЫЁМ ГЕНЕРАЛЬНАГА КОНСУЛА ПНР

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР І. Палякоў прыняў генеральнага кон-

сула Польскай Народнай Рэспублікі ў Мінску Ю. Мруза ў сувязі з яго ад'ездам на радзіму.

Гутарка прайшла ў цёплай, сяброўскай абстаноўцы.

ПОЕЗД ДРУЖБЫ З ПОЛЬШЧЫ даставіў у Мінск 300 перадавікоў вытворчасці і прафсаюзных актывістаў, якія завявалі права на паездку ў Савецкі Саюз сваімі поспехамі ў спартоўстве ў гонар 60-годдзя Вялікага Кастрычніка. Госці азнаёмліліся з выдатнымі мясцінамі Беларускай сталіцы, з дзейнасцю прафсаюзных арганізацый, наведвалі мотавалазавод, гадзіннікавы завод, ЦЭЦ-3, будтрэст № 5, Палац культуры трактарнага завода і іншыя прадпрыемствы і ўстановы.

ЧАРГОВАЕ ПАСЯДЖЭННЕ секцыі № 14 па машынабудаванню для харчовай прамысловасці і гандлю пастаняйнай камісіі СЭУ па машынабудаванню адбылося ў Мінску. У ім прынялі ўдзел дэлегацыі СССР, еўрапейскіх сацыя-

лістычных краін, Манголіі і Кубы. На пасяджэнні разгледжан аналіз прагнозаў развіцця машынабудавання для птушкаперапрацоўчай прамысловасці і вiнаробства, абмеркаваны перспектывы развіцця вытворчасці абсталявання для вырабу прадуктаў дзіцячага харчавання на малочнай, мясной, крупавай і агародніннай аснове. Удзельнікі пасяджэння азнаёмліліся з адпаведнымі беларускімі прадпрыемствамі, практычнымі і канструктарскімі арганізацыямі.

НАРАДА СПЕЦЫЯЛІСТАў-ЭКСПЕРТАў краін-членаў СЭУ і СФРЮ па будаўнічай інфармацыі праходзіла ў маладзёжным цэнтры «Юнацтва» пад Мінскам. Разгледжаны пытанні, звязаныя са стварэннем тэрміналагі-

нага слоўніка па будаўніцтву на 12 мовах, а таксама праблемы стварэння міжнароднай аўтаматызаванай сістэмы навукова-тэхнічнай інфармацыі па будаўніцтву. У рабоце на рады прынялі ўдзел прадстаўнікі сакратарыату СЭУ, Еўрапейскай эканамічнай камісіі ААН і Міжнароднага цэнтры навукова-тэхнічнай інфармацыі.

ВЫСТАўКА НОВЫХ МЕДЫЦЫНСКІХ ПРЭПАРАТАў знешнегандлёвага прадпрыемства Венгрыі «Медімпэкс» на працягу пяці дзён была адкрыта ў дэманстрацыйнай зале Гандлёва-прамысловай палаты БССР.

For the Sake of Man

The current period is an unprecedented one in our history. The Party works in full harmony with creative unions, with all artists.

It should be noted that the last few years have seen a quantitative and qualitative growth of all multinational Soviet literature, Byelorussian included. Every genre has been enriched by many interesting works, new in form and subject matter, peopled with memorable characters. These re-create exciting episodes in our history, vividly picture contemporary life—in a word, reflect life in all its poetry, colour, sound and emotions. The award of the distinguished title of Hero of Socialist Labour to Petrus Brovka and Kondrat Krapiva for their outstanding contribution to the development of literature, the receipt of a Lenin Prize by Ivan Melezh for his novels "People on the Swamp", and "The Breath of a Thunderstorm", devoted to the rise of Soviet power, and the receipt by Vasil Bykov of the USSR State Prize for "Survive till the Sunrise" and "Obelisk", short novels imbued with grim realism disclosing the greatness of the Soviet people's heroism in the Great Patriotic War, are all evidence of the upsurge in our Byelorussian literature.

fraternal literatures, Russian in particular, have a long and rich history which goes back to pre-revolutionary times and are connected with the activities of revolutionary democrats, with the name of Maxim Gorky, the stormy petrel of the revolution, who was the first to translate Yanka Kupala's immortal poem "Who Goes There?" It would be hard to overestimate the great role played by Russian translations in strengthening our fraternal international ties. These introduce our national literatures to the world's readers. Neither should we forget about translations into Byelorussian, and the important role these play in the development of our culture. This lively exchange between literatures has a beneficial effect on their development, on the whole process of drawing the fraternal Soviet literatures together and enriching each other, on a further raising of their ideological and artistic level.

We shall go on strengthening our fraternal international ties so as to work, by joint effort, to carry out the great objectives set by our Party, to actively oppose

provocations and subversive activities of world reaction which seeks to sow the poisonous seeds of anticommunism, to distort the essence of our country's policy, the wise Leninist policy thanks to which we have lived and worked in peace for more than three decades. Today there are hundreds of institutes of various types in the West engaged in so-called Sovietology. The book market is flooded with anticommunist literature—many with the prefix "neo" as a cover for formalistic "pulp"-literature of various kinds. This ideological subversion is carried out not only by emigrés, but also by specialists in the field of politics, economics, literature, art, psychology and advertising. In their articles and public speeches today these Sovietologists no longer dismiss, out of hand, all that is Soviet just because it is Soviet. In commenting on our magazines and newspapers, they are compelled to note positive facts of our life. They are even prepared, with hypocritical benevolence, to offer us advice as if they had no greater concern than trying to help us, Communists.

All this should be taken into account because literature—and art in general—is now an arena of incessant battles.

Every one of us, every honest person, should now do all in his power to make world peace a permanent phenomenon, a natural way of life for all peoples. Thus will the process of detente, for which all the progressive forces headed by the peoples of the Soviet Union and other socialist countries, are working, become irreversible. The theme of vigilance, of the struggle for peace, which has found its most vivid reflection in the books about the Great Patriotic War, as well as the theme of peaceful creative work have been and will remain the main themes of our multinational literature in general, and of Byelorussian literature in particular.

It is our sacred duty to be worthy of our great epoch, to praise in our works not only the Soviet system but also the feelings and thoughts of the Soviet person; we must vividly portray the noble efforts of the Party, its humane striving to do all for the happiness of man, for the sake of man, for the sake of peace and progress all over the world.

By Maxim TANK,
First Secretary of the Board,
Byelorussian Writers Union

BYELORUSSIA — THE REPUBLIC OF THE LONG LIVING PEOPLE

The search for prolongation of life has long ago excited hearts of many people. And this is natural. If mankind could slow down the process of aging, if the greatest part of his life a man were in the period of a matured youth, then there were less people unable to work, advanced in years people. The society would gain a lot in a result. It is universally known that an active work, creative and public activity, rich life experience, wisdom which is acquired with years are of great importance to a harmoniously developed person.

The famous Russian writer V. Veresayev being already a person of advanced years wrote, "I feel as if there is a reliable compass in my hands... my spiritual eyesight became sharper, there is lucidity, firmness and gratitude to life in my heart". And Ludwig Van Beethoven said, "How wonderful it would be to live 1,000 lives". And really, if so, how many musical works could have been written by the great German composer!

The Soviet people who emerged a new epoch in the history of mankind in October days in 1917 achieved significant results in the struggle against aging. Many favourable factors, mostly of social and economic character considerably prolonged the period of matured youth. During the years of Soviet power in Byelorussia, for example, the population life expectation almost doubled. If before the Great October it was 37.5 years, today it is 72 years. And the average life expectation for Byelorussian women is almost 76 years. It is the highest in the world.

In the pre-revolutionary Byelorussia the network of health service establishments was badly developed, there were a few doctors' assistants and other medical personnel. In 1913, for example, there were less than two physicians and only 9 hospital beds for 10,000 people. That is why not infrequently one could meet people about whom the great Russian poet N. Nekrasov wrote,

Here he stands gaunted with fever,
Tall and ill man of White Russia:
Lips with no blood, eyelids not lifted,
Covered with ulcer hands are scraggy,
Feet to the knees standing in water

It was very difficult for people of pre-revolutionary Byelorussia to get bread on their native land. That is why his life was short—35-40 years.

Today there are more than 20,000 doctors and more than 60,000 middle medical personnel in Soviet Byelorussia. The Byelorussian SSR, as well as the entire Soviet Union, runs first in the world for medical assistance to the population.

Together with a great army of medical workers of the Republic the Byelorussian scientists wage an active struggle for the prolongation of life of the people against aging. They conduct research into different aspects of the problem of biology of aging. In 1958 the department of gerontology at the Academy of Sciences of the BSSR was founded. More than 60 people work there including 14 Candidates of Science. In the laboratories of biochemistry, endocrinology and physiology they investigate various aspects of the process of aging of people and search for effective ways to prolong their life.

The plan for scientific research of the Department of gerontology for 1976-1980 envisages a further survey of the problems of life prolongation and the factors which influence it.

"...Prolongation of life must be accompanied by preservation of forces and abilities for work", wrote an outstanding Russian biologist I. Mechnikov. Taking this into account Soviet as well as Byelorussian scientists think that one of the objectives of gerontology is preservation of people's ability to work, their spiritual vigour and social activity for a considerably larger period than they can hope for. This is one of the main tasks of our gerontologists.

We have a good reason to be proud that the age of many inhabitants of Byelorussia infrequently more than 100 years. The legendary people's hero, the famous leader of the partisan movement during the years of the Civil and Great Patriotic Wars V. Talash lived to the age of 102 years. In the Berezino district of the Minsk region alone, I had happened to meet people who were 100-105 years old. And though Soviet Byelorussia is yet a little behind the Caucasus Republics, what concerns life expectancy of its inhabitants, still during the past half of a century there are wonderful achievements gained in this very noble task in the struggle for

The Grodno' S. O. Pritytski Chemical Plant.

WHAT? ● HOW? ● WHY?

Today we start publishing the series of articles under the heading "WHAT? HOW? WHY?". This publication provides answers to the most diverse questions of our com-

patriots who come to visit their birth-places after long years of separation and find it difficult to recognize them and understand the peculiarities of the socialist mode of

life. It also provides answers to the letters of our readers who ask the editorial staff to explain certain aspects of present-day Soviet reality.

PARTY MEMBERSHIP

The Communist Party of the Soviet Union is the vanguard and leading force of our socialist society. The Communist Party unites, on a voluntary basis, the progressive-minded and most conscientious section of the country's working class, collective peasantry and intelligentsia.

Under the Rules of the CPSU, any Soviet citizen who accepts the Party Programme and Rules, takes an active part in the building of communism, works in a Party organization, obeys Party decisions and pays Party dues can be a Party member. This signifies that people from all walks of life—workers, peasants and intellectuals—are members of the Communist Party.

No one becomes a member of the Communist Party the moment he joins it. A year's term of probation is fixed so that a candidate for membership would be able to acquire a good knowledge of the Programme and Rules of the CPSU. In a year, the primary Party organization will have to determine whether the candidate for membership meets the Party membership requirements. Candidates participate in all the activities of their respective primary Party organizations and may give a deliberate vote at general meetings. The Party dues candidates for membership pay are equal to those of Party members.

Admission to the Party is carried out as follows.

The candidate puts in a written application and submits references from three CPSU members to his primary Party organization. Young Communist League members must submit references from District or Town Komsomol committees and references from two Party members. Subsequently, the primary Party organization the applicant has applied to for admission to the Party will deliberate and vote on the application. A two-third majority is required to grant Party membership. The Party meeting's decision must be endorsed by the District or Town committee.

The most principled and active people devoted to communism are accepted to the Party. Therefore, communists at their general meetings discuss the work, ideological and political grounding of the applicant as well as his moral worth. The applicant is to be the best, progressive-min-

membership can be denied to him if he is not industrious, misbehaves at home and in the collective or has other flaws in his character deserving a rebuke.

As a citizen, the Party member does not enjoy any privileges or has any advantages over other people. As a communist, he has certain rights and duties.

Ten provisions of the Rules of the CPSU specify the duties of the Party member.

The Party member is to fight for the creation of the material and technical basis of communism, set a good example in his work, to his co-workers, upgrade his qualifications and be a pioneer in socialist emulation and advanced production methods. He must consistently implement the Party's decisions, promote the establishment of closer links between the Party and the people, be considerate of other people's needs and actively participate in the country's political life, management, economic and cultural construction. The Party member must master the Marxist-Leninist theory, wage a decisive struggle against bourgeois ideology and survivals of private-ownership mentality and regard his society's interests rather than his own to be of paramount importance. Another duty of the communist is to be an internationalist and Soviet patriot, a fighter for ideological and organizational integrity of the Party. He is to be honest with the Party and the people, expose shortcomings and liquidate them. He can be made answerable if he fails to fulfil his duties, which entails a reprimand and so far expulsion from the Party.

What are the rights of the communist?

He has a right to elect and be elected to Party bodies, discuss the policy and practical activities of the Party at meetings, conferences and in the Party press, criticize every communist no matter what post he may hold, attend the meetings and sittings of Party bureaus and committees when his behaviour is under discussion, etc.

All Party members are united in primary Party organizations set up at plants, factories, collective and state farms and institutions. Through these primary organizations they encourage their collectives in the fulfilment of all the tasks set

В ГРУППЕ туристов из ФРГ люди были в основном пожилые. Негромко переговариваясь, разместились они в небольшом зале и выжидающе примолкли, когда к столу на сцене сели ведущие: экономист Н. Сергеев и юрист Ю. Урьяс, оба кандидаты наук, лекторы общества «Знание». Перевод не нужен, тот и другой владеют немецким языком.

Для начала гостям коротко рассказали, чем живет сейчас наша страна, объяснили, какое значение имеет тот факт, что принята новая Советская Конституция. Подчеркнули, что в ней много нового. Есть, например, положение, которым предусмотрено расширение контактов с зарубежными странами. Стало быть, и встречи вроде этой — в духе времени и тех идей, что заложены в Конституции.

Первый вопрос задает молодой человек в темных очках:

— Предусмотрены ли в Конституции статьи, облегчающие выезд из СССР тем гражданам, которые хотят покинуть страну?

О каком облегчении речь, интересно?

В течение последних пяти лет просьбы 98,4 процента всех советских граждан, пожелавших покинуть СССР, были удовлетворены. Что касается остальных, крайне редких случаев (1,6 процента), то заявителям отказано в выезде в полном соответствии с принятым Генеральной Ассамблеей ООН «Международным пактом о гражданских и политических правах», где, в частности, говорится, что право выезда человека из своей страны может быть ограничено в случаях, связанных с охраной государственной безопасности, здоровья или нравственности населения или прав и свобод других. Казалось бы ясно. Но молодой человек настойчив.

— А почему теперь меньше людей уезжает в Израиль?

— Потому, что число заявлений на выезд в эту страну в последнее время сократилось втрое.

Следует вопрос — прямой, без тени лукавства, скорее даже с некоторой неловкостью, его задала пожилая женщина:

— Есть ли в Конституции право на труд?

Никто из гостей не улыбнулся. Внимательно выслушали ответ:

— Да. И в старой Конституции было, и в новой есть. Но сейчас внесены изменения: опущено упоминание о безработице, поскольку у нас само это явление давно исчезло. Зато говорится, что право на труд включает в себя право выбрать профессию, бесплатно приобрести ее, получить работу по специальности...

Отвечавший еще не смолк, а в зале поднялось сразу несколько рук. Вопросы разные, но то и дело в них слышится слово — *Mitbestimmung* — право голоса, участия.

— Какие права имеет профсоюз в вопросах управления, определения заработной платы?..

— Что может он, профсоюз, если его члена увольняют?

— Существует ли у вас право заключать коллективные договоры?

— Почему в СССР запрещено участие трудящихся в забастовках?

Подобные вопросы, заметив, возникают постоянно на встречах с разными группами гостей из-за рубежа.

— Забастовки? Многие из того, что трудящиеся на Западе отвоёвывают лишь в ходе забастовок, у нас уже есть, обеспечено. Судите сами. Если в ряде стран можно лишь путем забастовок добиться права заключать или продлять коллективный договор, то у нас такой договор по закону заключается и проверяется на каждом предприятии ежегодно. И содержит он ряд таких условий, которые не включаются в договоры между предпринимателями и рабочими: тут не только оплата труда, ее планомерное повышение в соответствии, разумеется, с количеством труда и его качеством, но и техника безопасности, механизация, облегчение условий труда, строительство жилья, расширение возможностей для отдыха, учебы, восстановления здоровья... Без профсоюза не может быть утверждена ни одна расценка, ни одна норма. Ни один человек не может быть уволен без согласия профсоюза. Иначе он автоматически будет восстановлен судом, а с администрации в его пользу взыщут за вынужденный прогул.

ЕЩЕ несколько «Как?..», «Почему?..».

— Вы говорите о равных правах мужчин и женщин. Но мы сами видели — в Москве и в других местах — женщины

заняты на тяжелых работах. Даже на ремонте железных дорог.

— Это проблема. На ряде производств, вредных для женщин, мы сумели отказаться от применения женского труда, даже запретили его. Но, к сожалению, не везде — слишком велик дефицит рабочей силы. К тому же женщин — это последствие войны все еще дает о себе знать — у нас значительно больше, чем мужчин.

— А разве нельзя сделать так, чтобы мужчина мог зарабатывать больше, а женщина заниматься домом, растить и воспитывать детей?

— Тоже проблема. Она бурно обсуждалась в прессе. Остро в дискуссии внесли, кстати сказать, и сами женщины. Оказалось, что отнюдь не все они согласны, бросив работу, целиком посвятив себя заботам только о семье, о доме. Как бы там ни было, это свидетельство того, что многие женщины дорожат общественным признанием их труда, своей активной ролью в жизни государства. Сейчас изучается вопрос о том,

НА встрече с группой из ФРГ, о которой я начал рассказывать, разговор шел в основном о праве на труд. Видно было, что интерес к теме у гостей не праздный. Молодой человек в темных очках, пока его спутники расспрашивали обо всем этом, сидел безучастно. И вот снова спросил:

— Почему у вас не продают в киосках западных газет и журналов?

— Во-первых, — ответил Ю. Урьяс, — в киосках есть целый ряд прогрессивных периодических изданий из западных стран. Во-вторых, в гостиницах, в аэропорту Шереметьево продаются и «Франкфуртер альгемайне», и «Монд», и «Таймс», и «Интернэшнл геральд трибюн». В-третьих, у нас издается еженедельник «За рубежом», публикующий переводы статей из тех же «Таймс», «Нью-Йорк таймс» и «Монд», из западногерманских — «Штерн», «Шпигель». Благодаря журналу «Иностранная литература» многие произведения западных авторов становятся шире известными у нас в стране, чем на их родине.

Р. ЛЫНЕВ

Ничего, кроме правды

Что есть разрядка? В частности, вот что. В прошлом году в зарубежных поездках побывало вчетверо больше советских граждан, чем пятнадцать лет назад. С другой стороны, число иностранных туристов, посетивших нашу страну, возросло за это же время в пять раз.

Люди хотят больше знать о нас, о нашем образе жизни. Такая возможность у них есть. Они могут не только посмотреть светские города, но и встретиться, расспрашивать, спорить. У членов молодежных делегаций свои вопросы, у юристов, преподавателей, врачей — свои. Немало впечатлений, вопросов появляется после поездки по нашей стране и у туристов из смешанных групп. Общество «Знание», учитывая пожелания иностранных гостей, организует для них встречи с представителями советской общественности.

чтобы разрешить женщинам работать неполный рабочий день.

Как видим, свое место в беседе было уделено и успехам советского общества и его проблемам. Это делает разговор серьезным, спокойным, уважительным.

— А то мы думали, что у вас все трудности давно позади, — ухмыльнулся один молодой американец в ходе одной такой встречи.

— Нет, — спокойно ответил ему, — каждое общество рождает свои, присущие ему проблемы. Мы не исключение.

В зале оживились:

— И много у вас нерешенных проблем?

— С нас хватает.

— Вы открыто можете их назвать?

— Конечно, — живо откликнулся лектор. И начал перечислять. Тут были проблемы и пьянства, и качества продукции, и обеспечение жильем — да, да при всем при том, что у нас обеспечено право на жилье и проблема решается так масштабно, как нигде в мире. Проблема увеличения производства мяса...

— А проблема свобод? Прав человека?

Некоторые из приехавших этот вопрос ставят так настойчиво, словно обо всем остальном уже знают.

— Почему у вас запрещены книги Солженицына? И вообще, почему у вас запрещена критика?

Все чаще в последнее время сами гости встречают такие вопросы своих соотечественников неодобрительным шумом — поднадоела тема.

— Запрещена критика? Ни один номер «Правды» или любой другой газеты не выходит без статей, критикующих руководителей подчас даже целых отраслей. Что же касается произведений названного вами автора, то они печатались у нас до тех пор, пока он не перешел от критики к клевете на собственный народ. Почему мы должны расходовать бумагу и средства на размножение клеветы, направленной против нас же? Ведь если вы читали его вещи...

— Я не читал, — в этом признается тот один, то другой «правозащитник».

— А кто вообще читал из присутствующих?

Часто выясняется: никто. Но, судя по реакции гостей, зато их не столько смущает, сколько забавляет.

(Что касается ряда западных стран, то гости из них, лишь приехав в СССР, впервые узнают, что на их языке издается немало советских журналов, но в «открытом обществе» их не встретишь в открытой продаже. Так, ни в Англии, ни в США до киосков не доходит, например, журнал «Новое время».)

— Считая, что всего этого недостаточно, — дополняет коллегу Н. Сергеев, — советских людей пытаются «просвещать» такие враждебные делу разрядки сближения между народами антисоветские радиостанции, как «Свобода» и «Свободная Европа», вещающие, кстати сказать, с территории вашей страны.

Гости недоумевали:

— Не слышали о таких.

Тут уж хозяева удивились:

— Как не слышали?

— Нет, нет, — гости пожимали плечами.

И снова:

— Не знаем, не слышали.

Вдруг поднялся высокий мужчина с седым ежиком и возбужденно заговорил:

— Да! Мы не знаем! Мы и впрямь не знаем. Потому что у нас бывает так: едешь, и вдруг — стоп, закрыто. Дальше земля, отчужденная американцами. От нас, немцев, скрывают, что там происходит.

Последние слова он обратил не только к ведущим, но и к своим спутникам.

Потом, когда беседа закончилась и гости, поблагодарив ведущих, стали прощаться, этот пожилой уже на ходу ворчал молодому:

— Ну, конечно! Только Шпрингера им и не хватает...

ДОМ дружбы. Американская группа. Ведущий Л. Золотаревский.

— Почему у вас в отелях, магазинах нет надписей на английском языке?

— В самых нужных местах они есть. Хотя у вас ведь нет надписей на русском.

— В отелях служащие не улыбаются, — ворчит пожилая дама, — мы считали русских дружелюбной.

— Вы коснулись вопроса не столько дружелюбия, сколько культуры сервиса. Она еще не слишком высока.

— Вы не пускаете иностранцев в ряд городов. Боятся выдать тайны?

— Большая часть территории США также закрыта для посещения туристов.

скажем, из СССР. Кроме того, мы заботимся о сервисе и не приглашаем гостей туда, где еще не созданы современные гостиницы, кемпинги, где плохи дороги. Таких мест у нас с каждым годом все меньше.

Сурового вида мужчина, высокий, сухопарый, говорил громко, четко и напористо.

— Мы убедились: Советский Союз — страна, безусловно, великая. Советский народ горд и патриотичен. Теперь об этом знает весь мир. Но я, в прошлом военно-морской офицер, а сейчас историк, ясно вижу, как вы стараетесь замолчать роль союзников в войне. Вы не говорите своему народу о том, что ведь воевали и мы. Мы помогли вам, и немало. Что вам мешает это признать?

Ведущий отвечал не торопясь. Про мощь союзников мы не забыли, начал он. В советских исторических трудах этой помощи посвящено немало страниц. Есть цифры, сравнения. (О том, что СССР потерял во время войны двадцать миллионов, гости часто узнают лишь в ходе встреч вроде этой.) Но мы, сказал ведущий, помним не только размеры поставок, а и моральное значение антигитлеровской коалиции в ходе войны. Не так давно в Мурманске был открыт мемориал в честь воинов-союзников, погибших под бомбежками при доставке нам ценных грузов. Приглашение на открытие получили ряд крупных западных теле- и радиоконпаний. Получили, но не только не прислали своих представителей, но и не сообщили об открытии. Что помешало?

Религия. Вопрос о свободе вероисповедания в СССР на встречах возникает то и дело. Вот и в тот раз он возник. Беседа происходила в пяти-семи минутах ходьбы от ближайшей действующей церкви, в двадцати от синагоги, в полчаса от молельного дома баптистов. (Всего же действующих церквей, мечетей, костелов, синагог и так далее в стране более 20 тысяч.) В Москве состоялась Всемирная конференция религиозных деятелей...

— Сколько всего верующих в СССР? — спросил кто-то сзади.

— Не знаю, — ответил ведущий. — Сам по себе такой подсчет уже означал бы разделение народа на верующих и неверующих.

Он стал говорить, что для нас означает свобода совести. Библия? Издавалась, и не однажды. Усилиями церкви, конечно. Почему в киосках не продают? Но ведь не продают же в церквях «Правду» — у нас церковь отделена от государства.

Бывший моряк поднял руку:

— Вы ответили подробнее, чем я хотел. — И добавил по-русски: — Спасибо!

УБЕДИЛИ его? Трудно сказать. Может быть, ослабили пару ржавых болтов, завинченных пропагандой «открытого общества». Мы же общество и впрямь «закрытое»! — усилиями той же самой пропаганды. До сих пор, несмотря на хельсинкский Заключительный акт, оно остается «закрытым» для слишком многих.

И все это под громкий шум о правах, о социализме, якобы препятствующем обмену людьми и информацией.

Открытый, откровенный разговор продолжается. Представители некоторых туристических фирм Запада иногда возражали против него: туристы едут к вам отдыхать. Представителей пригласили самих побывать на встречах, и те убедились: разговор свободный, насильно никто на него не тянет, ничье право высказаться в ходе его нарушено не было. Только в прошлом году на встречах побывало больше трехсот тысяч человек.

«Это была хорошая встреча, особенно ценная своими вопросами и ответами», — пишет историк Калифорнийского университета Т. Олдрикс.

«Дискуссия и ответы на вопросы были очень интересны и познавательны... Бюро путешествий должно отводить больше времени на эти дискуссии» (туристическая группа «Олимпия», Австрия).

«От имени группы выражаю благодарность организаторам «круглого стола», который был очень полезен, так как позволил конкретнее познакомиться с жизнью СССР» (Катрин Арле, Франция).

Президент американской туристической фирмы «Рашн адвенчер турз» У. Лоуренс, обобщая впечатления американцев после визита в СССР, сказал следующее: «Слишком многие годы американцы питались лишь пустой пропагандой. Сейчас они удивлены и восхищены знакомством с глубокой историей, культурой, достижениями вашего народа».

СПАСЦІГНУЦЬ ДУШУ НАРОДА

«Лішняга білеціка няма». А потым паглядзець у адзін вечар танцоўшчыка Махмуда Эсамбаева з Чачэна-Інгушэці, паслухаць нашу Вольгу Шутаву і сказаць: «Шанцеу часам!»

Свята ішло па ўсёй Беларусі. Славутыя калектывы, музыканты і спевакі — пераможцы розных конкурсаў ехалі за сотні кіламетраў, каб данесці вялікае мастацтва сельскім жыларам, каб заваяваць іх шчырую павягу. Больш як трыста канцэртаў адбылося за гэты дзень. Яны стварылі ў рэспубліцы атмасферу святочнасці, паказалі шматграннасць савецкай культуры — сацыялістычнай па зместу, нацыянальнай па форме. Яшчэ адна цікавая акалічнасць — піяністы, скрыпачы, спевакі з сусветна вядомымі імёнамі ехалі выступаць у Салігорск, Бераставіцу, вёску Мышкавічы, Чэрыкаў, Лоеў, Астравец. Значыць, там вырас-

лі слухачы, для якіх сур'ёзная, класічная музыка стала зразумелай і жаданай. У першыя ж месяцы пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, як згадваюць многія дзеячы культуры, у Маскве і Петраградзе на філарманічных канцэртах пачалі хадзіць рабочыя, салдаты. Непадрыхтаваная публіка, але з вялікай прагай да мастацтва. А сёння ў любым нашым райцэнтры вучань музычнай школы можа з веданнем справы пагаварыць з сябрамі на конт трактоўкі пачутага твора, параўнаць манеру выканання розных музыкантаў. Усесаюзны фестываль мастацтваў дае ім для гэтага шырокія магчымасці.

Сёлетняя «Беларуская музычная восень» з годнасцю працягвала традыцыі мінулых святаў — шырокую прадстаўнічасць майстроў мастацтваў з

розных рэспублік, багачце жанраў, геаграфію гастроляў, мноства творчых сустрэч у працоўных калектывах. І займела новыя рысы, на якія мне б хацелася звярнуць увагу чытачоў «Голасу Радзімы». Па-першае, у праграмах святы ўдзельнічалі замежныя выканаўцы — чэхаславацкі скрыпач Ч. Паўлік, румынскі камерны аркестр, Міра Унгар з Югаславіі, ансамбль «Хэпі-энд» з Польшчы... Па-другое, Інтурыст у час правядзення Усесаюзнага фестывалю ў Беларусі арганізаваў для жадаючых спецыяльныя праграмы. Гасцямі «Беларускай музычнай восені» былі турысцкія групы з Польшчы і Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Яны мелі магчымасць наведаць канцэртныя залы — Інтурыст клапаціўся пра білеты, іх знаёмілі з арганізацыяй музычнай адукацыі ў рэспубліцы — госці наведалі дзіцячыя сады, музычныя школы і вучылішчы, мелі сустрэчы з дзеячамі культуры Беларусі.

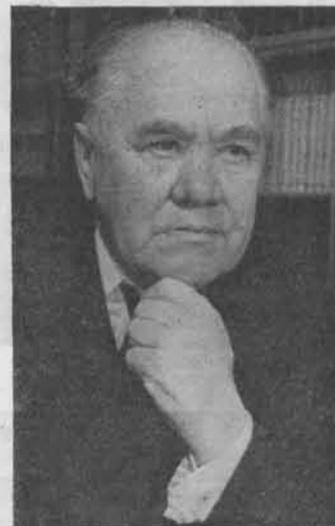
Адзін канцэрт «Музычнай восені» я глядзела разам з турыстамі з Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. І ў антракце спытала ў архітэктара Манфрэда Шыльдэ пра яго ўражанне. «Я вельмі задаволены паездкай, — адказаў ён. — Мы мелі насычаную праграму, бо, вядома ж, хацелі пазнаёміцца таксама з горадам і яго славутасцямі. Учора паглядзелі оперу «Іаланта» П. Чайкоўскага. Мяне ўразілі вашы вакалісты. У іх высокі ўзровень падрыхтоўкі. І ў оперным тэатры, і ў Палацы спорту сярод гледачоў вельмі шмат моладзі. Яны востра, але надвычай прыстойна рэагуюць на тое, што адбываецца на сцэне. Такую выхаванасць прыёмна бачыць. У гэтым канцэрте для мяне самым цікавым было выступленне ансамбля цымбалістак і выканаўцы народных песень...» Мой субяседнік меў на ўвазе Вольгу Шутаву, салістку Белдзяржфілармоніі. Далей у размову ўключыліся іншыя члены групы, я проста не паспявала запомніць, каму якая рэпліка належыць. Так, ім было цікава. Праўда, не абшлось і без сюрпрызаў: яны збіраліся пазнаёміцца толькі з мастацтвам Беларусі, а ўведзілі і прадстаўнікоў іншых рэспублік. Ім падабаюцца маляўнічыя нацыянальныя касцюмы цымбалістак і высокі прафесійны ўзровень выканаўцаў. І яны поўныя жадання прыехаць праз год зноў. Бо душа народа найлепш бачна і зразумела менавіта ў мастацтве.

Сапраўды, гасціннасць і шчодрасць беларусаў зрабілі гэты Усесаюзны фестываль мастацтваў папулярным у Савецкім Саюзе.

Вялікіна ТРЫГУБОВІЧ.
НА ЗДЫМКАХ: выступае маладзкі аркестр народнай музыкі «Флуэрэш»; салісты Вялікага тэатра Саюза ССР Л. СЕМЯНЯКА і А. ГАДУНОУ; салістка Вялікага тэатра Саюза ССР Г. КАЛІНІНА; сваё майстэрства дэманструе каракскі нацыянальны ансамбль танца «Мэнга»; у суправаджэнні ансамбля цымбалістак спявае заслужаны артыст БССР А. РУДКОЎСКІ.
Фота Я. КАЗЮЛІ, Ч. МЕЗІНА, М. ХАДАСЕВІЧА.

СЛОВА БЫЛО ЗБРОЯЙ

Да 75-годдзя
з дня нараджэння
Міхася МАШАРЫ

Літаратурную дзейнасць чалавек пачаў у 1927 годзе за турэмнымі кратамі. Якая першая рэакцыя сучаснага чытача на такі радок у біяграфіі пісьменніка — здзіўленне? Захапленне мужнасцю і верай? Сялянскі хлопец не хацеў мірыцца з уладараннем буржуазнай Польшчы на беларускай зямлі, свядома і актыўна працаваў у камуністычным падполлі. Кінуты за кратаў ў жудасныя, вядомыя рэвалюцыянерам Лукішкі, Міхась Машара працягваў барацьбу адзіна магчымым шляхам — словам. «Гэй, браточкі, з мур-вязніцы мы зазвонім, як з званіцы, кайданамі-ланцугамі, над палямі, над лугамі...» Аптымізм, вера ў перамогу справядлівай справы, рашучасць змагацца да канца, уласцівыя Міхасю Машару, пазней увасобіліся ў вобразы герояў яго раманаў «Крэсы змагаюцца», «Сонца за кратамі», «Лукішкі».

Аўтабіяграфічнасць твораў пісьменніка выклікае да іх павышаную цікавасць чытачоў. За героямі рамана бачацца рэальна існавалыя людзі, якія жылі, змагаліся і гінулі, каб Беларусь была адзінай, а яе народ — шчаслівым. Думкі, мары, спадзяванні сялян, рабочых, падпольшчыкаў малады Міхась Машара ўвасабляў у вершах, друкаваць якія ў той час было цяжка, амаль немагчыма. Адседзеўшы больш чым тры гады ў Лукішках, паэт працаваў сплаўшчыкам лесу, дарожным вартульніком, батрачы ў асаднікаў. Ён працягваў барацьбу. Слова было дзейснай зброяй, яно натхняла, яднала змагароў. Аўтар ж не міналі рэпрэсіі ўлад, яго творы не аднойчы былі канфіскаваны.

Чаканым і радасным святам стала 17 верасня 1939 года. Міхась Машара быў удзельнікам Народнага Сходу ў Беластоку. На сходах і мітынгах вольна гучалі ўзнёслыя радкі яго вершаў. Змяняліся тэмы паэзіі Машары — ён пісаў пра савецкае будаўніцтва, калгаснае жыццё, дружбу народаў. І актыўна ўдзельнічаў у грамадскім жыцці рэспублікі.

Пазней, ужо сталым майстрам, прайшоўшы праз віхры Вялікай Айчыннай вайны, Міхась Машара вярнуўся да клопатаў свайго юнацтва. І стварыў грунтоўныя раманы пра жыццё ў Заходняй Беларусі, якія праўдзіва, памастацку вобразна расказваюць сённяшняй моладзі пра цану незалежнасці і свабоды.

РАСКАЗ АБ ДОЛІ НАРОДНАЙ

Прэм'ерай народнай драмы «Подых навалніцы» па аднайменнаму раману лаўрэата Ленінскай прэміі І. Мележа пачаў свой дваццаць чацвёрты сезон Гомельскі абласны драматычны тэатр.

Завяршаюцца рэпетыцыі спектакля аб сучаснай моладзі па п'есе Л. Жухавіцкага «Адны, без анёлаў». У планах тэатра — пастаноўка «Пастні» Э. Валадарскага.

ПЕСНІ... НА ЭКСПАРТ

На пляцдэнах гастролі ў Польскую Народную Рэспубліку

упершыню выехаў народны ансамбль песні і танца калгаса «Прагрэс» Гродзенскага раёна. Самадзейныя артысты выступляць з канцэртамі перад жыларамі гарадоў Беласток, Сакулка, Бельск-Падляскі, Грудзку, зрабляць экскурсійную паездку ў Варшаву.

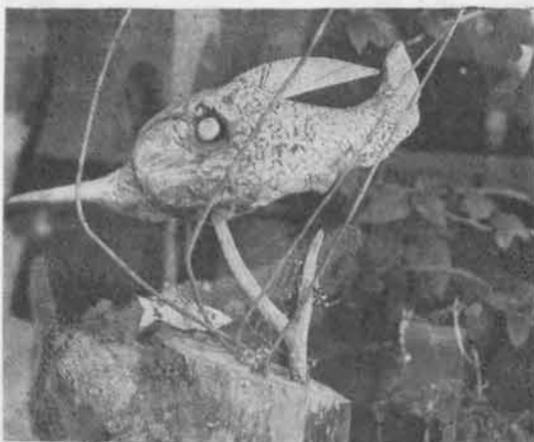
На гастроліх у Польшчы яны пазнаёмяць гледачоў з народ-

нымі песнямі і творами савецкіх кампазітараў, пакажуць беларускія народныя танцы «Лявоніха», «Кадрыля», ваяльна-харэаграфічныя кампазіцыі «Купалінка», «Бульба», «Залатыя каласы». Спецыяльна да гэтай паездкі падрыхтавалі «Краківяк» і польскую народную песню «Плыве гусь па вадзе».

Не прайсці міма

У Валодзі Пятрэні ўважлівы позірк. Хлопчык ужо ўмее бацьць больш і глыбей, чым многія яго аднагодкі. Звычайныя рэчы — сухое карэнне, дрэвадзякуючы яго фантазіі становяцца «Чарнаморам», «Маскай», «Настассяй», «Натхненнем», «Роздумам». І калі яго работы дэманстраваліся на выстаўцы і іх з цікавасцю аглядалі наведвальнікі, Валодзя ўпершыню зразумеў, што такое радасць творчасці.

У Чыжоўцы, адным з мікра-раёнаў Мінска, сёлета другі раз праводзілася выстаўка дзіцячых работ. Яна называлася «Прырода, фантазія, творчасць». Наведаць яе запрашалі маляўнічыя афішы, у цэнтры якіх на адной ножцы стаяла кволае птушана з адкрытай дзюбай, нібы сімвалізуючы прыроду, якую павінны берэгчы і ахоўваць мы, людзі.

Хутка споўніцца тры гады, як пры домакіраўніцтве ў Заводскім раёне сталіцы пачала працаваць дзіцячая студыя лясной скульптуры і творчасці. Яе арганізатарам стаў Іосіф Яцанчук, чалавек басконца ўлюбены ў прыроду і здольны перадаць гэту любоў сваім выхаванцам. Калісьці, яшчэ ў дзіцячым доме, ўпершыню прыгажосць лесу раскрыві яму любімы настаўнік. Ідучы на эцюды, ён браў хлопчыка з

сабой. Зараз Іосіф Паўлавіч на пенсіі, і заняткі з дзецьмі прыносяць яму вялікае маральнае задавальненне.

Задумаўшы адкрыць студыю, І. Яцанчук сам развесіў па мікрараёну аб'явы, што запрашалі дзяцей на заняткі. Жадаючы было многа, засталася семдзесят, найбольш здольных і стараных, дашкольнікаў і вучняў старэйшых класаў. Домакіраўніцтва прадаставіла пад студыю два пакоі.

Дзеці бываюць разам не толькі тады, калі працуюць за сталамі ў майстэрні. Можна, нават найбольш запемінаюцца ім паездкі, паходы за матэрыялам у лес, на возера, у гай, што віднеецца з акна студыі.

— Толькі выедзеш у лес, — расказвае Іосіф Паўлавіч, — як дзеці нясуць карэнні, галінкі, карчы і кожны пытаецца: «А гэта возьмем? А гэта?» А што ты бачыш у знойдзеным карэньчыку, пытаюся я ў сваю чаргу. І каб вы ведалі, якая багатая ў дзяцей фантазія! Часамі яны ўжо бачаць больш, чым я. Вось паглядзіце! — Іосіф Паўлавіч трымаў на руцэ імкліваю, поўную натхнення, руху фігурку канькабежца. А калі павярнуць галінку так, як яна расла, то чалавек без фантазіі нічога, акрамя галінкі, і не ўбачыць у ёй. Значыць, галоўнае ў нашай справе заўважыць тое,

чаго не бачаць іншыя, прыкмеціць незвычайнае ў звыклым.

Чалавек раўнадушны спакойна пройдзе міма абламанай галінкі, кораня, што перагародзіць лясную сцяжынку, а ўважлівы і з мастацкім густам убачыць у той жа дзеравячцы казначую фею, вадзянога, натхнёнага скрыпача. Але каб усё гэта зразумець, трэба любіць лес, прыроду, быць чалавекам добрым і шчодрым. Мне здаецца, што прыгожыя мастацкія рэчы, якія дзеці робяць самі, дапамагаюць выхаванню ў іх усіх гэтых якасцей. Хочацца, каб пранеслі яны іх праз усё сваё дарослае жыццё.

За ўдзел у выстаўках многія юныя майстры ўзнагароджаны граматамі, сувенірамі, каштоўнымі падарункамі, а работы самога І. Яцанчука ўдастоены дыплама І ступені на ВДНГ СССР. Па-ранейшаму дзеці прыходзяць на заняткі ў студыю. І кожны з іх, пачынаючы новую работу, хоча стварыць нешта такое, што прынесла б радасць людзям, зрабіла іх жыццё яшчэ прыгажэйшым.

В. ЧАРКАСАВА.
НА ЗДЫМКАХ: Валодзя ПЯТ-РЭНКА, а побач работа хлопчыка «Лясныя шорахі»; Ігар ШЫШКО. «У падводным царстве»; кіраўнік студыі І. ЯЦАН-ЧУК са сваімі выхаванцамі.
Фота Р. КРАКАВА.

тыўных журналістаў рэспублікі, чытачоў газеты назваць дзесяць лепшых спартсменаў рэспублікі за 60 год.

І вось выбар зроблены. Называем дзесяць (у алфавітным парадку) лепшых спартсменаў Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі за 60 год:

Алена Бялова (фехтаванне), Марыя Іткіна (лёгкаа атлетка), Уладзімір Камінскі (веласпорт), Рамуальд Клім (лёгкаа атлетка), Вольга Корбут (спартыўная гімнастыка), Міхаіл Крываносаў (лёгкаа атлетка), Эдуард Матусевіч (канькабежны спорт), Аляксандр Мядзведзь (вольная барацьба), Таццяна

Самусенка (фехтаванне), Валерый Шарый (цяжкаа атлетка).

Даволі цікава, думаецца, прывесці састаў другой дзесяткі. Па колькасці набраных ачкоў у яе ўвайшлі: Віктар Сідзяк (фехтаванне), Алег Караваяў (класічная барацьба), Віталій Пархімовіч (стралковы спорт), Барыс Бальшакоў (канькабежны і веласпорт), Аляксандр Раманькоў (фехтаванне), Эдуард Малафееў (футбол), Аляксандр Грыгор'еў (лёгкаа атлетка), Уладзімір Гурны (парашутны спорт), Уладзімір Зубкоў (класічная барацьба), Ларыса Петрык (спартыўная гімнастыка).

Выпісвайце «Голас Радзімы»

ДАРАГІЯ СУАЙЧЫННІКІ!

КАЛІ ВЫ ХОЧАЦЕ КОЖНЫ ТЫДЗЕНЬ АТРЫМ-ЛІВАЦЬ ВЕСТКУ З РОДНАЙ БЕЛАРУСІ, КАЛІ У ВАС ЁСЦЬ ІМКНЕННЕ НЕ ПАРЫВАЦЬ СУВЯЗІ СА СВАЁЙ БАЦЬКАЎШЧЫНАЙ, ВЕДАЦЬ ЯЕ ШТО-ДЗЕННАЕ ЖЫЦЦЁ — ПАДПІШЫЦЕСЯ НА ГАЗЕ-ТУ «ГОЛАС РАДЗІМЫ».

ГАЗЕТА ЗНАЁМІЦЬ ЧЫТАЧОУ З ЭКАНАМІЧ-НЫМ, ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНЫМ І КУЛЬТУР-НЫМ ЖЫЦЦЁМ БЕЛАРУСКАЙ ССР, РАСКАЗВАЕ АБ МІЖНАРОДНЫХ СУВЯЗЯХ РЭСПУБЛІКІ, АХ-ВОТНА АДГУКАЕЦЦА НА ПРОСЬБЫ ЗЕМЛЯКОУ, АДКАЗВАЕ НА ІХ ПЫТАННІ.

ПАДАЕМ АДРАСЫ ФІРМ І АРГАНІЗАЦЫЙ, ПРАЗ ЯКІЯ ВЫ МОЖАЦЕ АФОРМІЦЬ ПАДПІСКУ НА «ГОЛАС РАДЗІМЫ» НА 1978 ГОД:

ЗША

Four Continent book Corporation, 156. Fifth Avenue, New York, N. Y. 10010

Box 4886 G. P. O. Sydney, N. S. W. 2000

New Era Bookshop at 531 George Street Sydney 2000.

ФРГ

5 Köln 1 Foiferstraße 2 — Postfach 10 16 10 Kubon und Sagner 8 München 34 Postfach 68

НОВАЯ ЗЕЛАНДЫЯ

Progressive Books, 14—16, Darby, Str., Auckland C. J.

ГАЛАНДЫЯ

„Pegasus“ Bockhandel Leidsestraat 25 Amsterdam

Sr. W. Laszkiewicz Av. Santa Fe 4977 Buenos Aires (suc. 25)

Ster bock Visserstraat 23 Groningen

БЕЛЬГІЯ

Librairie Du Monde Entier Rue de Midi, 162 1000 Bruxelles Agence et Messageries de la Presse 1, rue de la Petite — Ile 1070 Bruxelles Les Amitiés Belgo-Soviétiques 21, rue du Méridien 1030 Bruxelles

АУСТРЫЯ

Globus Vertrieb Ausländischer Zeitschriften A-1200 Wien Höchstädtplatz 3 OSTERREICH

10-2 Collet's Holdings LTD. Denington Estate Wellingborough Northants, England

ФІНЛЯНДЫЯ

Akateeminen Kirjakauppa Postilokero 128, Helsinki 10

Kansankulttuuri Oy Simonkatu 8, Helsinki 10

Rautatiekirjakauppa Oy Postilokero 248, Helsinki 10

ІТАЛІЯ

Associazione Italia—URSS Piazza della Repubblica 4700185 Roma

ВЕНЕСУЭЛА

Distribuidora Progreso Apartado 14360 Caracas

Libreria Italia — URSS Via Edillo Raggio, 1—10 16 124 Genova

ШВЕЦЫЯ

A. B. C. E. Fritzes Kungl. Hovbokhandel Fredsgatan 2 Stockholm, 16

ШВЕЙЦАРЫЯ

Librairie Rousseau 36, rue J.-J. Rousseau Genève

ІСЛАНДЫЯ

M. J. R. Píngholtesstraeti. 27 Reykjavik

ЗАХОДНІ БЕРЛІН

„Das europäische Buch“ 1000 Berlin 33 Thielallee 34

МЕКСІКА

Ediciones de Cultura Popular S. A. San Juan de Letran No 37-713 Apartado postal No 2357 México D. F.

ФРАНЦЫЯ

Librairie du Globe 2, rue de Buci 75 — Paris 6e

КАНАДА

Progress Books 487 ADELAIDE St., West, Toronto 2 B Ont.

АУСТРАЛІЯ

C. B. D. Library and Subscription Service,

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97.